

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/96/2023
Identifikačné číslo spisu:	0021201160
Dátum vydania rozhodnutia:	11.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:0021201160.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu v spore v spore žalobcu: D. P., nar. XX.P. XXXX W. H. A. E. XXX, zastúpený: JUDr. JCLic. Tomáš Majerčák, PhD., s. r. o., so sídlom Južná trieda 28, Košice, ICO: 52 858 774, proti žalovaným: 1/ H. Y., nar. X.C. XXXX, bytom H. A. E. XXX, 2/ JRD Rakovec, družstvo, so sídlom Rakovec nad Ondavou 389, Rakovec nad Ondavou, IČO: 52 518 167, žalovaní zastúpení: Advokátska kancelária SLAMKA & Partners s.r.o., so sídlom Radlinského 1735/29, Dolný Kubín, IČO: 50 120 000, o určenie neplatnosti zmluvy o prevode nehnuteľností, vedeného pod sp.zn. 19C/5/2021 na Okresnom súde Michalovce v konaní o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 18. januára 2023, č.k. 11Co/44/2021-190, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 18. januára 2023, č.k. 11Co/44/2021-190 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Michalovce zo dňa 29.septembra 2021, č.k. 19C/5/2021-92, ktorým určil, že „zmluva o nepeňažnom vklade“ uzatvorená dňa 18.08.2020, ktorou žalovaná 1/ previedla na žalovaného 2/ svoj spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach nachádzajúcich sa v katastrálnom území Rakovec nad Ondavou, obec: Rakovec nad Ondavou, okres: Michalovce a ktoré sú zapísané na LV č. XXX, ako parcely registra „E“ č. XXX o výmere 78 m², druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie, č. XXX o výmere 87 m², druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie vo veľkosti spoluvlastníckeho podielu 1/9 k celku a ktorej vklad bol povolený pod č.k.Q.-XXXX/XXXX zo dňa 25.augusta 2020-300/20 je neplatná. Súčasne priznal žalobcovi proti žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Odvolací súd uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v rozsahu 100%.

2. Žalobca sa žalobou podanou dňa 15. marca 2021 na Okresnom súde Michalovce domáhal určenia relatívnej neplatnosti tohto právneho úkonu podľa § 40a zákona č. 40/1964Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“) , pretože žalovaná 1/ mu svoj spoluvlastnícky podiel neponúkla na odkúpenie podľa § 140 OZ. Žalovaný 2/ tvrdil, že žalovaná 1/ nemala povinnosť ponúknuť žalobcovi svoj podiel, pretože s

ním uzavrela Zmluvu o nepeňažnom vklade. Žalovaná je členkou družstva JRD Rakovec, a to od 13.3.2020 s členským vkladom 1,00 Euro. Členkou družstva bola už v čase prevodu nehnuteľnosti, preto je možné prevod nehnuteľnosti považovať za prevod blízkej osobe. Z uvedeného dôvodu preto žalovaná nebola povinná ponúknuť svoj podiel žalobcovi. Uviedol, že žalovaná v 1/ ako člen družstva má právo na podiel na zisku, právo podieľať sa na riadení, ktoré môže uplatniť prostredníctvom členskej schôdze, právo na vyrovnací podiel, právo na likvidačnom zostatku a právo byť volený do orgánov družstva. Žalovaný v 2/ sa o svojich členov stará nad tento rozsah určený zákonom, poskytuje im napríklad zvýšený základný nájom v prípade prenájmu pôdy, dodatočný nájom, bonus, do výšky 20 % základného nájmu, možnosť úhrady aj viacročného základného nájmu vopred, zabezpečenie bezplatnej právnej pomoci ohľadne už uzatvorených nájomných zmlúv s inými subjektmi, pri obnove dedičského konania pri nevysporiadaných nehnuteľnostiach, využitie strojných kapacít družstva, atď.

3. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaným menované benefity nad zákonom určený rozsahu sami osobe nezakladajú vzťah blízkej osoby. Zo znenia ustanovenia § 116 Občianskeho zákonníka vyplýva, že definícia osoby blízkej je viazaná na fyzické, nie právnické osoby. Z priebehu konania je zrejmé, že žalovaná previedla svoj podiel nie na blízku fyzickú osobu ale na osobu právnickú - družstvo. Žalovaný 1/ poukazoval na judikatúru českých súdov, ktoré akceptujú ako blízku osobu aj právnické osoby. V zásade súd nevylučuje za použitia analógie aj argumentáciu, že v určitých konkrétnych prípadoch je možné aj právnickú osobu považovať za osobu blízku v zmysle ustanovenia § 116 Občianskeho zákonníka. Súd sa však prikláňa k názoru žalobcu, že takúto argumentáciu je možné akceptovať v prípadoch, ak dochádza k prevodu spoluvlastníckeho podielu z fyzickej osoby na právnickú osobu, v ktorej je prevádzajúca fyzická osoba napr. výlučným vlastníkom a ktorej ujmy sa jej musia osobne dotýkať. Prípadne ide o také konkrétne okolnosti prípadu, ktoré takýto výklad ustanovenia § 116 vo vzťahu k právnickým osobám odôvodňujú. Podľa jedného z rozhodnutí NS SR Občiansky zákonník v otázke blízkych osôb v ustanovení § 116 vymedzuje prioritne subjekty, ktoré bez akéhokoľvek ďalšieho skúmania, resp. bez akejkolvek ďalšej podmienky majú status blízkej osoby. Ide o osoby nachádzajúce sa v najužších rodinných väzbách (predkovia - potomkovia, súrodenci a manželia). Zároveň v časti za bodkočiarkou definuje (v podstate neohraničenú) skupinu, ktorá na status blízkej osoby potrebuje predovšetkým splniť podmienku, aby ujmu jednej z dotknutých osôb druhá dôvodne pociťovala ako ujmu vlastnú. Podľa názoru súdu ani za použitia analógie nie je možné takto definovať vzťah žalovanej 1/ k žalovanému 2/.

4. Odvolací súd konštatoval, že v konaní z hľadiska skutkového nebolo sporným, že došlo k porušeniu predkupného práva žalobcu zo strany žalovanej 1/, ktorá uzavrela so žalovaným 2/ zmluvu o nepeňažnom vklade, keď si nesplnila ponukovú povinnosť vo vzťahu k ostatným spoluvlastníkom. Ďalej uviedol, že ustanovenie § 116 veta za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka nedáva priamu odpoveď na otázku, ktoré kritériá je nevyhnutné vziať do úvahy pri aplikácii ustanovenia § 116 Občianskeho zákonníka za bodkočiarkou a nestanovuje žiadne presné kritériá, z ktorých by záver o tom, že ide o osobu blízku, vyplýval. Je tomu tak preto, že každý jeden prípad je individuálny a každý jeden vzťah medzi osobami jedinečný, založený na rôznych väzbách a okolnostiach. Aby tak rozhodnutie o existencii blízkosti osôb bolo správne, zákonné a spravodlivé, nie je možné určiť presné hranice, kedy vzťah týchto osôb už naberá charakter vzťahu blízkej osoby. Citované ustanovenie je totiž jednou z právnych noriem, ktoré právna teória nazýva právnou normou s relatívne neurčitou hypotézou, t. j. normou, ktorých hypotéza nie je stanovená právnym predpisom a ktorá tak prenecháva súdu na zvážení v každom jednotlivom prípade, aby sám vymedzil hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností. Napriek tomu je možné aspoň všeobecne uviesť, že pri prijímaní záveru súdu budú podstatné napr. také okolnosti, aký druh vzájomného vzťahu je medzi osobami, či žijú v spoločnej domácnosti (i keď tento znak nemusí byť ešte sám osebe určujúci), aké sú vzájomné pomery v takejto domácnosti, či si osoby navzájom pomáhajú, zaujímajú sa o seba nielen z pohľadu majetkových aspektov alebo ak ide o rozvedených manželov nielen z pohľadu starostlivosti o spoločné deti, či takéto osoby prejavujú o seba záujem v závažných prípadoch, v chorobe, starobe a v núdzi (uznesenie NS SR sp. zn. 5Cdo/32/2017 z 27. júna 2018). V súdnej praxi badať snahu rozšíriť pojem blízkej osoby, a to pomocou analógie (§ 853 OZ) i na právnické osoby. Tak je tomu najmä pri aplikácii pojmu „blízka osoba“ vo vzťahu k prevodu spoluvlastníckeho podielu na blízku osobu. Avšak aj v takom prípade musí vzťah konajúceho subjektu a „blízkej osoby“ vykazovať určité vlastnosti. Možno tak uvažovať najmä v prípade, ak je fyzická osoba spoločníkom, členom alebo zamestnancom právnickej

osoby alebo má k nej iný obdobný vzťah a súčasne sa jej pomery právnickej osoby podstatným spôsobom dotýkajú. Odvolací súd preto napadnutý rozsudok podľa § 387 ods.1,2 CSP ako vecne správny potvrdil.

5. Proti tomu to rozsudku podal žalovaný 2/ v zastúpení advokátom včas dovolanie z dôvodu podľa § 421 ods.1, písm. b) CSP s tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola ešte vyriešená.

6. V prvej nastolenej právnej otázke namietal neprípustnosť žaloby žalobcu podľa § 137, písm. d) CSP. Nesprávnosť právneho posúdenia prípustnosti žaloby spočívala v tom, že súd mal žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o prevode posúdiť ako neprípustnú, keďže právny úkon - Kúpna zmluva (zmluva o nepeňažnom vklade), je právnou skutočnosťou. S prihliadnutím na obsah osobitnej časti dôvodovej správy k ust. § 137 písm. c) a písm. d) CSP je možné vyvodiť, že zákon zásadne nepripúšťa určovacie žaloby o určenie právnej skutočnosti s výnimkou žalôb o určenie právnej skutočnosti za podmienky, že to vyplýva z osobitného právneho predpisu. Za takýto právny predpis, normu, nemožno považovať ust. §40a Občianskeho zákonníka. Relatívnej neplatnosti sa podľa ust. § 40a Občianskeho zákonníka treba dovolať. Ide o jednostranný právny úkon, ktorý sa musí adresovať všetkým účastníkom právneho úkonu. Ak sa oprávnená osoba relatívnej neplatnosti právneho úkonu dovoľá, je právny úkon neplatný od svojho začiatku (ex tunc). Otázku relatívnej neplatnosti je možné v občianskom súdnom konaní vždy riešiť ako otázku predbežnú. Dôjdením dovolania sa relatívna neplatnosť právneho úkonu končí a nastáva neplatnosť, ktorú možno účinkami prirovnáť k absolútnej neplatnosti. Možnosť určenia tejto právnej skutočnosti súdom zo znenia ust. § 40a Občianskeho zákonníka nie je možné podľa neho vyvodzovať.

7. Druhá nastolená právna otázka spočívala v posúdení prevodu spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti medzi žalovanou 1/ ako členkou družstva a žalovaným 2/ ako družstvom ako prevodu medzi blízkymi osobami podľa § 116 v spojení s § 140 Občianskeho zákonníka.

8. Nesprávnosť právneho posúdenia vzťahu blízkych osôb medzi žalovanými 1/a 2/ spočíva podľa žalovaného 2/ v tom, že zmluvou o nepeňažnom vklade došlo k prevodu vlastníckeho práva z členky družstva na družstvo, teda došlo k prevodu medzi osobami blízkymi, a v dôsledku toho nedošlo k porušeniu zákonného predkupného práva podielového spoluvlastníka nehnuteľností. Tvrdil, že členka družstva ako podielová spoluvlastníčka nemusela svoj spoluvlastnícky podiel najskôr ponúknuť ostatným spoluvlastníkom podľa ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka na odkúpenie. Členka družstva previedla vlastnícke právo na blízku osobu, právnickú osobu - družstvo. Akúkoľvek ujmu spôsobenú družstvu pociťuje členka družstva ako vlastnú ujmu. Spoluvlastníkovi (členke družstva) vzniklo členstvo v družstve počas trvania družstva - prijatím za člena na základe písomnej členskej prihlášky. V čase uskutočnenia prevodov bola spoluvlastníčka riadnou členkou družstva a jej členstvo stále trvá. Družstvo je v zmysle § 221 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, spoločenstvom neuzavretého počtu osôb založeným za účelom podnikania alebo zabezpečovania hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov. Člen družstva má k právo na podiel na zisku, právo podieľať sa na riadení, ktoré môže uplatniť prostredníctvom členskej schôdze, právo na vyrovnací podiel, právo na likvidačnom zostatku a právo byť volený do orgánov družstva. Družstvo sa o svojich členov stará nad tento rozsah určený zákonom, poskytuje im napríklad zvýšený základný nájom v prípade prenájmu pôdy, dodatočný nájom, bonus, do výšky 20 % základného nájmu, možnosť úhrady aj viacročného základného nájmu vopred, zabezpečenie bezplatnej právnej pomoci ohľadne už uzatvorených nájomných zmlúv s inými subjektmi, pri obnove dedičského konania pri nevysporiadaných nehnuteľnostiach, využitie strojných kapacít družstva, atď. Z uvedeného je zrejmé, že medzi spoluvlastníčkou ako členkou družstva a družstvom, čiže medzi žalovanými 1/ a 2/, je osobné, majetkové a ďalšie prepojenie teda, že je medzi týmito osobami „blízkosť“, kvalifikovaná prepojenosť vyžadovaná zákonom v § 116 Občianskeho zákonníka. Pojem blízka osoba je definovaný v ustanovení § 116 OZ, kde sa uvádza, že „blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu.“ Na právnické osoby je aplikovateľná druhá veta § 116, ktorá hovorí vo všeobecnosti o osobách (nielen o fyzických osobách) a obdobnom pomere, t. j. neviaže blízke osoby iba na rodinný pomer. Z ustanovenia § 116 druhá veta OZ, teda vyplýva, že osobami blízkymi môžu byť aj právnické osoby, ktoré sú tak vzájomne prepojené, že v prípade, ak by ujmu utrpela jedna z týchto osôb, druhá by to pociťovala ako ujmu vlastnú. Navrhoval, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak,

že žalobu v celom rozsahu zamietne.

9. Žalobca v zastúpení advokátom vo vyjadrení zo dňa 30.mája 2023 k dovolaniu žalovaného 2/ navrhoval, aby dovolací súd dovolanie odmietol ako neprípustné. V prípade, ak by sa dovolací súd nestotožnil s názorom žalobcu o neprípustnosti podaného dovolania tak žalobca následne uvádza, že s právnym názorom žalovaného 2/ a jeho interpretáciou ustanovenia § 137 CSP sa nemožno stotožniť, keďže ustanovenie § 137 CSP uvádza jednotlivé druhy žalôb demonštratívne. Iná súkromnoprávna žaloba, teda v ust. § 137 CSP neuvedená, je prípustná, ale iba za predpokladu, že osobitný petit vyplýva z hmotného práva. Ust. § 137 CSP uvádza, že „ak (takéto určenie) to vyplýva z osobitného predpisu“, pričom takýmto osobitným predpisom je jednoznačne aj Občiansky zákonník, a to konkrétne ustanovenia týkajúce sa dovolania sa relatívnej neplatnosti. Žalobca sa riadne dovolal relatívnej neplatnosti právnych úkonov - kúpnych zmlúv. V prípade, ak povinný spoluvlastník nerespektoval zákonné predkupné právo a svoj podiel previedol na inú než blízku osobu bez toho, aby ho predtým ponúkol ostatným spoluvlastníkom, právny úkon, na základe ktorého došlo k prevodu spoluvlastníckeho podielu, zákon sa považuje za relatívne neplatný, ak sa oprávnení spoluvlastníci jeho neplatnosti dovolajú (ust. § 40a OZ). Priamo ust. § 40a OZ stanovuje, že v prípade, ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovenia § 140 OZ, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Žalobca sa riadne dovolal relatívnej neplatnosti v zmysle Občianskeho zákonníka. Právnym dôvodom dovolania sa tejto neplatnosti je náprava porušenia právnej povinnosti (náprava protiprávneho stavu) v podobe možnosti oprávneného subjektu v zákonných medziach realizovať predkupné právo, už ako subjektívne oprávnenie voči povinnému. Žaloba o neplatnosť kúpnej zmluvy, či už pre absolútnu alebo relatívnu neplatnosť je nepochybne žalobou o určenie právnej skutočnosti, teda žalobou podľa § 137 písm. d) CSP. Zákon dáva podielovému spoluvlastníkovi pri porušení jeho predkupného práva tri alternatívy ochrany proti tomu, kto jeho predkupné právo porušil: a) má právo domáhať sa relatívnej neplatnosti zmluvy, b) má právo domáhať sa, aby mu bola vec ponúknutá na kúpu alebo c) mu predkupné právo zostáva zachované (§ 40a, § 603 ods. 3 OZ). Poukazoval pritom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/46/2013, 7Cdo/46/2013, v ktorom uviedol, že všeobecné nároky vyplývajúce z porušenia predkupného práva uvedené v § 603 ods. 3 OZ ešte dopĺňa špeciálna úprava nároku vyplývajúceho z ustanovenia § 40a v spojení s § 140 OZ možnosť domáhať sa neplatnosti právneho úkonu podľa § 40a OZ.

10. Žalobca ďalej namietal, že pojem blízka osoba je definovaný v ustanovení § 116 OZ, podľa ktorého blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu. Kategória blízkych osôb je dlhodobo prirodzene spájaná s fyzickými osobami. Možno veľmi extenzívny výklad pojmu blízka osoba pripúšťa, že ňou môže byť za určitých podmienok aj právnická osoba, avšak tento záver nie je možné paušalizovať a je potrebné v každom jednom prípade skúmať splnenie podmienok a uvažovať o tom či blízkou osobou je aj právnická osoba. O takýto vzťah ide predovšetkým v prípade vzťahu fyzickej osoby k spoločnosti s ručením obmedzeným, v ktorej je táto fyzická osoba jediným spoločníkom a zároveň aj konateľom, čo v tomto prípade je vylúčené, keďže ide o družstvo. V danom prípade došlo k uzavretiu kúpnej zmluvy a teda určité výhody poskytované žalovaným v 2/ svojim členom v prípade uzavretia nájomných zmlúv nie je možné brať v úvahu a sú pre posúdenie existencie vzťahu blízkosti medzi žalovaným 1/ a žalovaným v 2/ irelevantné. Je nutné si uvedomiť, že kúpna zmluva bola uzavretá hneď 7 dní po tom, čo sa stal žalovaný 1/ členom družstva, to znamená, že v čase uzavretia kúpnej zmluvy, i keď už mal člen družstva právo na podiel na zisku a na strate, tak vzhľadom k tomu, že bol členom družstva len krátky čas nebol mu ešte nikdy vyplatený žiaden podiel, ani iný benefit, takže v čase uzavretia kúpnej zmluvy to bolo len v rovine teoretickej, teda tieto benefity, nároky, nemožno z hľadiska existencie vzťahu blízkosti medzi žalovanými 1/ a 2/ považovať za relevantné. U každého člena akéhokoľvek družstva je jedným z dôvodov vzniku členstva šanca možnosť niečo týmto členstvom získať, avšak vždy je tu riziko straty, neúspechu, ako pri každej podnikateľskej činnosti. Žalovaný 2/ - družstvo má veľké množstvo členov a ak by sme postupovali tak, že už len existencia materiálnych výhod, teoretických, možných majetkových prírastkov, benefítov, členov družstva zakladá medzi členom družstva a družstvom vzťah blízkosti, tak by vzťah blízkosti musel byť medzi každým členom družstva a družstvom, čo je v rozpore s účelom a výkladom ust. § 116 OZ. Žalovaná 1/ nie je ani zakladajúci člen družstva, v žiadnom prípade nejde o dlhoročného člena družstva, ktorý sa o družstvo stará dlhú dobu a svojim príspevom sa podieľa

na jeho chode, resp. má zásluhu na jeho rozvoji (rozmachu) aj inak. Taktiež nejde ani o člena družstva, ktorý sa stal členom družstva ako priamy nástupca, (pokračovateľ) jeho najbližšieho rodinného príbuzného, ktorý bol takým členom družstva. Za ujmu ktorú by utrpelo družstvo, a ktorú by jeho člen považoval dôvodne za ujmu vlastnú nemožno považovať existenciu materiálnej, majetkovej ujmy, straty, ale hlavne existenciu nemajetkovej ujmy, (buď samostatne alebo v spojení s materiálnou), kde nemajetková ujma je vyjadrená v určitej previazanosti, prepojenosti toho člena s družstvom a práve existencia takejto nemateriálnej väzby medzi družstvom a jeho členom je podstatná pre záver, že medzi nimi existuje vzťah blízkosti v zmysle § 116 OZ. Je potrebné dodať skutočnosť, že to, či jedna osoba bude pociťovať ujmu spôsobenú inej osobe ako vlastnú ujmu a či to pociťuje dôvodne, prislúcha uvážiť a rozhodnúť súdu. Pri posudzovaní súd nemôže vychádzať z duševných stavov určitej osoby, ale najmä z hľadiska objektívneho a spoločenského. Súd teda posudzuje, či z hľadiska spoločenskej morálky - prihliadnuc na všetky dôležité okolnosti prípadu - môže určitá osoba dôvodne pociťovať ujmu spôsobenú inej osobe ako ujmu vlastnú. Z toho istého hľadiska sa posúdi - ak to bude v danom prípade rozhodujúce - aj pojem ujmy. Vzhľadom na vyššie uvedené je nutné vzťah medzi žalovanými 1/ a 2/ považovať len za bežný, štandardný vzťah medzi družstvom a členom družstva, s určitými benefitmi, ktorý vzťah minimálne v čase uzavretia napádanej kúpnej zmluvy však nespĺňa, nemá také vlastnosti, ktoré vyžaduje zákon v ust. § 116 Občianskeho zákonníka na to, aby bolo možné prijať záver o tom, že ide o vzťah blízkych osôb. Člen družstva a družstvo nie sú blízkymi osobami podľa § 116 Občianskeho zákonníka. Medzi týmito osobami nemožno hovoriť o pomere rodinnom alebo obdobnom. Ujmu, ktorú by utrpela jedna z týchto osôb, druhá nemôže dôvodne pociťovať ako vlastnú ujmu. Podotýka, že JRD Rakovec, družstvo môže mať aj niekoľko stoviek členov. Ujmou zákonodarca nepredpokladal len majetkový prospech ale hlavne určitú nemajetkovú sféru - blízkosť osôb podobnú rodinnej blízkosti. Taký je gramatický aj logický výklad ustanovenia § 116 OZ.

11. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že žalobca dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), strana sporu bola zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné, a preto podľa § 449 ods.1 CSP napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a podľa § 450 vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Dovolanie podľa § 421 ods.1, písm. b) CSP

12. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok („CSP“) dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola ešte vyriešená.

13. Preskúmaním dovolania dovolací súd zistil, že nastolené právne otázky v dovolacom konaní sú relevantné a od ich vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Skutočnosť, že išlo o právnu otázku zásadného významu bola daná aj tým, že v druhovo obdobnej veci (na podklade uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. januára 2024 sp.zn. 4Cdo/238/2022) občianskoprávne kolégium na svojom zasadnutí dňa 27. novembra 2024 prijalo právnu vetu v rozhodnutí č. 13 k výkladu ustanovenia § 137, písm. d) Civilného sporového poriadku ak výkladu blízkej osoby podľa § 116 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník. Ide o riešenie tých právnych otázok, ktoré boli nastolené dovolaťelom v tomto konaní. Podľa prijatého rozhodnutia č. 13:

· „Žaloba o neplatnosť kúpnej zmluvy v súvislosti s porušením predkupného práva je žalobou v zmysle ustanovenia § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku“.

· „Pokiaľ to odôvodňujú osobitné okolnosti, možno z hľadiska § 140 veta prvá Občianskeho zákonníka za blízku osobu (§ 116 tohto zákonníka per analogiam) považovať aj právnickú osobu“.

14. Dovolací súd s ohľadom na uvedenú skutočnosť konštatuje, že dovolanie žalovaného 2/ bolo dôvodné iba v časti druhej nastolenej otázky, ktorá sa týkala definície blízkej osoby, ktorá bola rozšírená i na právnickú osobu, s tým, že pokiaľ to odôvodňujú osobitné okolnosti prípadu. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na relevantnú časť odôvodnenia najvyššieho súdu v uznesení Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky zo dňa 29. januára 2024 sp. zn. 4Cdo/238/2022, body 23.3 a 23.4 podľa ktorého: „Motivácia činnosti družstva môže byť daná kritériom zisku, alebo zabezpečovaním hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov. Družstvo vždy sleduje cieľ uspokojovať záujmy svojich členov, a preto organizuje určitú činnosť hospodárskeho charakteru. Z predmetných ustanovení zákona ako aj ďalších upravujúcich činnosť družstva vyplýva, že vzťah žalovaných má jednoznačne základ vo vzťahu družstva a člena družstva a v právach a povinnostiach vyplývajúcich z Obchodného zákonníka a zo stanov družstva. Členský podiel žalovaného 1/ predstavuje majetkovú účasť člena družstva na majetku družstva, teda na majetku žalovaného 2/ Intenzita ich vzájomného vzťahu (jeho kvantita či kvalita resp. súdmi nižších inštancií deklarované „benefity“) je podľa názoru dovolacieho súdu v okolnostiach danej veci dostatočným dôvodom prečo predmetný vzťah vykazuje vzťah blízkych osôb; vždy však takéto zistenie bude vyžadovať individuálne posúdenie každej veci. Z uvedených dôvodov možno preto súhlasiť s názorom dovolateľa, že vzťah žalovaných 1/ a 2/ je potrebné považovať za vzťah blízkych osôb“.

15. Dovolací súd ďalej poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu zo dňa 28. novembra 2024 sp. zn. 5Cdo/172/2023 v druhovo obdobnom prípade žalobcu a žalovaného 2/ o určenie neplatnosti zmluvy o prevode nehnuteľnosti, v ktorom dovolací súd nasledoval právny názor vo veci najvyššieho súdu sp.zn.4Cdo/238/2022. bod 12 : „Aj v predmetnej veci má vzťah žalovaných základ vo vzťahu družstva a člena družstva a v právach a povinnostiach vyplývajúcich z Obchodného zákonníka a zo stanov družstva. Členský podiel žalovaného 1/ predstavuje majetkovú účasť člena družstva na majetku družstva, teda na majetku žalovaného 2/(Intenzita ich vzájomného vzťahu je deklarovaná zhodnými benefitmi ako v prípade súdenom pod sp. zn. 4Cdo/238/2022 (žalovaný 1/ ako člen družstva má právo na podiel na zisku, právo podieľať sa na jeho riadení prostredníctvom členskej schôdze, právo na vyrovnací podiel, právo na likvidačnom zostatku a právo byť volený do orgánov družstva, v prípade prenájmu pôdy, poskytuje žalovaný v 2/ rade svojím členom zvýšený základný nájom, dodatočný nájom, bonus, do výšky 20 % základného nájmu, možnosť úhrady aj viacročného základného nájmu vopred, člen družstva, prispieva na jeho činnosť, podieľa sa na činnosti toho družstva a tak znáša aj stratu, žalovaný v 2 rade poskytuje svojím členom služby, výpomoci, čo je podľa názoru dovolacieho súdu v okolnostiach danej veci dostatočným dôvodom, prečo predmetný vzťah vykazuje vzťah blízkych osôb“.

16. Odvolací súd v ďalšom konaní opätovne preskúma otázku prevodu spoluvlastníckeho podielu členky družstva na družstvo ako na blízku osobu v súlade s horeuvedenou judikatúrou najvyššieho súdu a vyhodnotí aj obsah vyjadrenia žalobcu zo dňa 20.11.2023 nazvaného žiadosť v ktorom zdôvodňuje osobnú a rodinnú situáciu s tým, že uvedenú nehnuteľnosť mieni predať za účelom získania peňažných prostriedkov pre svoju dcéru.

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.